

POŠKOZENÍ LESNÍ PŮDY ŠKODÍ BUDOUCÍMU LESU I VODÁM

Jaromír Bláha, Erik Baláž, Ondřej Simon

Po orkánu Kyrill, který se nad Českou republikou přehnal v noci z 18. na 19. ledna letošního roku, zůstaly na mnoha místech velké plochy vyvrácených či přelámaných stromů. K nejvíce postiženým oblastem patří Národní park Šumava a Vojenský výcvikový prostor (VVP) Boletice. Kyrill přitom nebyl velký vítr – rychlost větru dosahovala 38 m/s. Za posledních třicet let foukal na Šumavě podobně silný vítr sedmkrát, polomy ale nebyly tak rozsáhlé jako letos. Na 69 000 ha NP Šumava padlo 840 000 m³ stromů. V Boleticích padlo na 15 000 ha přes 600 000 m³ stromů. Obě oblasti mají jedno společné: intenzivní těžby ve smrkových porostech v předešlém období – v NP Šumava asanační kůrovce, ve VVP Boletice navýšením mýtní úmyslné těžby.

Způsob zpracování polomů pak na některých místech znamenal druhou kalamitu. Obnažení lesní půdy po odklizení vyvrácených stromů poškodilo lesní ekosystémy víc než samotná vichřice či kůrovec. Kvantitativní a kvalitativní ztráty lesní půdy se pak ještě znásobily v místech pojezdů těžebních mechanismů.

Lesní půda je placenta lesa

Z hlediska biodiverzity je lesní půda nejbohatší nikou lesního ekosystému, z vodohospodářského hlediska je kompartmentem s největší vodní vazebnou kapacitou. Na stavu půdy přímo závisí stav lesních porostů. Pro její správné fungování je podstatná zejména struktura (pórovitost, půdní agregáty), půdní organismy, množství a stav humusu.

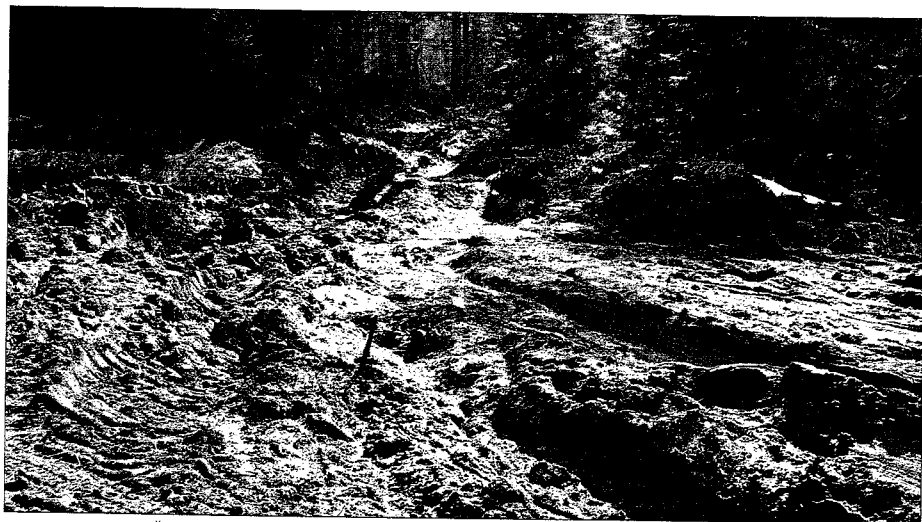
Náhlým odcloněním je struktura, biota a funkce lesní půdy téměř, a v místech pojezdů těžké techniky zcela, zničena.

A část půdy úplně mizí. V podhůří a horských oblastech dosahuje intenzita eroze půdy v prvních dvou letech po holoseči 0,5–5 mm za rok (Midriak, 1993). V místech narušení půdy pojezdy strojů je eroze ještě mnohem větší – 300 až 760 m³/ha, u nadložního humusu 3,5 až 7,2 t/ha (POBĚDINSKIJ et KREČMER, 1984).

Poškození půdy při zpracování kalamity se mimo bezzásahová území nelze zcela vyhnout, mělo by však být provedeno nejšetrnějším možným způsobem.

Poškození půdy v NP i vojenských lesích

Na území národního parku v majetku státu (spravovaném Správou NP Šumava) Hnutí Duha zjistilo několik větších erozních rýh a poškození půdy, avšak nikoli plošného charakteru. Správa NP Šumava na rozdíl od VLS Horní Planá a Lesů

Vyvázeční linka přes Černý potok.

města Kašperské Hory provedla mnohem důslednější technologickou přípravu pracovišť, viděli jsme poválky z klestu i betonových panelů, mostky přes vodoteče a lanovky v problémových lokalitách. Dvakrát po větších deštích správa parku zcela zastavila na několik dní pohyb těžké techniky. Rozsáhlému plošnému poškození půdy zpracováním kalamity se tak podařilo předejít.

Ve VVP Boletice a v lesích města Kašperské Hory na území NP Šumava došlo k plošnému poškození půdního povrchu pojezdy těžké techniky na holinách, rozsáhlé erozi desítek tun půdy na vyklizovacích linkách, ve VVP Boletice jsme zjistili také nezabezpečené chemické látky a nádoby s oleji. Poškození půdy bylo takového rozsahu, že nebylo možné hovořit o přiměřenosti kalamitní situaci.

Správa NP Šumava obdržela na použití šetrnějších technologií mimořádnou dotaci od ministerstva. Absence dotací nicméně nemůže být omluvou devastace lesní půdy pro tak velký lesní podnik, jakým je VLS, i s ohledem na budoucí zisky z prodaného dřeva.

Hnutí Duha podalo podnět České inspekci životního prostředí a Správě NP a CHKO Šumava. V podnětu jsme nenavrhovali nahradit harvestory koňmi, jak v úvodníku LP 8/2007 posměšně uvedl ředitel divize Horní Planá VLS Slavomil Brandtl. Žádali jsme, aby ČIŽP stanovila následující preventivní opatření k zastavení dalšího neúměrného poškozování lesů.

■ V blízkosti zpevněných lesních cest nezajíždět do porostů kolovou technikou a dřevo přitáhnout z cesty navijákem. Naprostá většina holin byla totiž rozježděná těžkými stroji zcela zbytečně – dřevo bylo dosažitelné lanem ze zpevněných cest. Na vzdálenější plochy mechanizace většinou nezajížděla jednou trasou, ale jakoby při vyklizování dřeva trénovala manévry. Dle našeho odhadu se rozsah poškození půdního krytu na holinách pohyboval od 10 % do 75 %.

■ V citlivých lokalitách zabezpečit a zkontrolovat technologickou přípravu pracoviště (povaly, mostky přes vodoteče atd.).